

Wat kunnen we nog meer doen om gelijke kansen te bevorderen? Ervaringen uit meer dan 40 jaar onderwijsbegeleiding.

Meer dan 40 jaar werkte ik bij Het ABC. Een groot deel van die tijd als coördinator onderwijsvoorrang. Onderwijs werd in mijn begintijd gezien als een “emancipatiemachine” met als ideaal het realiseren van gelijke kansen voor iedereen. Ongelijke kansen door afkomst en klasse werden tegengegaan door op scholen in gebieden met veel “gewogen” leerlingen extra geld in te zetten en gericht te sturen op “wat werkt”. In het begin bestond de doelgroep uit - zoals we ze noemden - arbeiderskinderen; later vooral kinderen met een “migratieachtergrond”. Mijn ervaring is dat het beleid veel kennis, nieuwe inzichten en praktijken heeft opgeleverd. Mede daarom kreeg het gelijke kansenbeleid na zo’n dertig jaar een wat stoffig imago. Excellentie en talentontwikkeling werden de nieuwe idealen.

En nu: de discussie over gelijke kansen leeft weer volop!

Opleidingsniveau en een ondersteunend gezin blijken tegenwoordig steeds bepalender voor je kansen op de arbeidsmarkt en je latere levensgeluk. Goed onderwijs voor onze doelgroep blijft dus belangrijk. Zeker omdat een groot deel van de huidige basisschoolleerlingen met een migratieachtergrond ook nu nog een taalachterstand in het Nederlands heeft. Als school doe je er alles aan om je onderwijs af te stemmen op hun behoefte; je hebt een voorschool, gebruikt passende taal- en begrijpend leesmethodes, geeft huiswerk mee vanaf groep 4; je hebt hoge verwachtingen van je leerlingen, betreft hun ouders erbij enz. En je ziet effect, je leerlingen profiteren van deze aanpak!

Wat kunnen scholen nog meer doen?

Het onderwijsvoorrangsbeleid was gericht op groepen leerlingen. Daarbinnen ging de aandacht ook uit naar leerlingen met wie het minder goed ging. De afgelopen tien jaar heb ik op deze scholen binnen projecten gewerkt met als inzet “uit ieder kind halen wat erin zit”. Onze aanname was, dat sommige leerlingen, ook al presteren ze gemiddeld, meer in hun mars hebben dan ze in de loop van de basisschool laten zien. Onderwijsprojecten in Nieuw West als *Focus op Capaciteiten* en *Focus op Meerkunners* hebben aangetoond dat deze “meerkunners” vooral baat hebben bij verlengde leertijd, waarin hun basisvaardigheden uitgebreid worden met veel aandacht voor begrijpend en studerend lezen, studievaardigheden en woordenschat. In een kleinere groep (10-15 leerlingen), bij voorkeur met de eigen leerkracht op de eigen school krijgen ze vanaf groep 6 extra instructie, oefenen ze samen en kijken ze met elkaar hun werk na. Zo verbreden en verrijken ze hun kennis, leren ze samen te werken, krijgen ze zicht op hun eigen mogelijkheden en leren ze hun huiswerk te plannen en door te zetten bij tegenslag. Zelfregulerende vaardigheden zijn in het voortgezet onderwijs van groot belang, maar er wordt in het basisonderwijs niet specifiek op getraind. Zo vergroot je als school niet alleen de kansen van deze leerlingen maar verminder je ook de toenemende kansenongelijkheid van deze leerlingen ten opzichte van hun kansrijkere leeftijdsgenoten. Immers, hun ouders weten welke ondersteuning hun kind nodig heeft, beschikken over netwerken en hebben de financiële middelen om hun kinderen extra te (laten) begeleiden.

Daarom pleit ik ervoor dat een school, met veel leerlingen met een migratieachtergrond:

- extra leertijd voor meerkunners creëert en haar eigen leerkrachten daarvoor faciliteert
- in de buurt zoekt naar passende huiswerk- en bijlesmogelijkheden voor de overige leerlingen en met die organisaties samenwerkt
- beleid voert op zelfregulerende vaardigheden. Veel leerlingen denken dat de meester of juf het beste weet wat goed voor hen is. Maak leerlingen bewust van hun eigen aandeel en mogelijkheden in het onderwijs. Maak actieve leerlingen van hen, leer ze alles om met een opdracht aan de slag te gaan, het eigen werk te beoordelen en te corrigeren en evalueren. Bepaal samen met de leerlingen op welke criteria hun werk beoordeeld gaat worden
- ouders ziet als partners van de school in de ontwikkeling van hun kind. Spreek ouders aan op hun eigen rol in het leren van hun kind en zorg in de midden- en bovenbouw voor thuisopdrachten voor ouder en kind die aansluiten bij het gegeven onderwijs.

Paulien Rietveld

Voormalig ABC-onderwijsadviseur
Projectleider Focus op Meerkunners

Lees meer: www.hetabc.nl/meerkunners